

[ftm.nl](https://www.ftm.nl)

‘Touwtrekken en sjoemelen is de norm op zee’

Stijn van Gils

Het MSC-keurmerk voor duurzaam gevangen vis kent grote gebreken. Maar, als dit keurmerk niet te vertrouwen is, wat moet je als consument dan wél eten? Een gesprek met Greenpeace-campagneleider Tom Grijsen.

Vol overgave kan Tom Grijsen over het belang van zeereservaten of de bedreiging van klimaatverandering praten. Als hij betoogt is er bijna geen woord tussen te brengen. Maar, zodra hem gevraagd wordt zijn visie op het MSC-keurmerk voor duurzaam gevangen wilde vis te geven, aarzelt de campagneleider oceanen bij Greenpeace.

‘Eh’, klinkt het gevolgd door een korte stilte. ‘Het initiatief is met de beste bedoelingen gestart en, in principe – als het goed functioneert – zijn wij absoluut voor’, zegt hij. ‘Sommige visserijen zijn echt goed en terecht gecertificeerd, maar het keurmerk is ook gegeven aan visproducten die helemaal geen label verdienen.’

‘Gesjoemel met viskeurmerk’

Grijsen reageert op het [artikel van Follow the Money](#) van 16 februari. Daarin felle kritiek op het MSC-keurmerk voor wildgevangen vis, op basis van een uitgelekt rapport van het internationale Wereldnatuurfonds (WWF). Dit rapport beschrijft het certificeringstraject van skipjacktonijn in de Indische Oceaan. De onderzoekers in het rapport spreken over ‘gesjoemel’ en ‘groeiend bewijs voor belangenverstremming’. De organisatie achter het MSC-keurmerk verdient namelijk miljoenen aan afgegeven certificaten.

MSC vond de conclusies in het stuk niet terecht, maar Grijsen is niet verrast door de conclusies. ‘Qua tonijn zit MSC op de Nederlandse markt op dit moment goed. Die gevangen skipjacktonijn wordt niet bedreigd en de vangst gebeurt zonder schadelijke lokvlotten waardoor bijvangst van bedreigde tonijnen minder groot is. Maar het probleem is dat het keurmerk niet betrouwbaar is. Het gaat te vaak mis met MSC. Te vaak worden bijvoorbeeld verkeerde vangstmethoden toegelaten, waardoor ook bedreigde soorten worden gevangen.

"Het MSC-keurmerk is niet betrouwbaar. Te vaak worden bijvoorbeeld verkeerde vangstmethoden toegelaten"

‘Neem de keizerbaars. Dat is een kwetsbare overbeviste diepzeevis, die toch het label heeft

gekregen. Als je een vis duurzaam noemt, dan mag het bestand niet overbevist zijn, er mogen geen schadelijke visserijmethodes worden gebruikt en illegale visserij is uit den boze. Wereldwijd is er helaas geen enkel duurzaamheidslabel dat deze garanties kan geven.'

Greenpeace brengt ook niet elk schandaal in de publiciteit

Over de financieringsvorm van MSC of de reactie van het WNF wil Grijsen zich niet of nauwelijks uitlaten. 'Ik wil hier niet specifiek op ingaan, maar over het algemeen vind ik het niet verstandig om geld van de visserijsector te krijgen. Dat geeft alleen al de schijn van belangenverstrengeling, maar wij doen niet aan certificering en ik ken daar de ins en outs niet van.'

Greenpeace steunt het MSC-keurmerk niet

Dat het Wereldnatuurfonds liever niet had dat het rapport uitlekte, kan Grijsen zich in beginsel weer wel voorstellen. 'Wij zien onszelf als klokkenluider, maar ook als onderhandelaar. Als wij een probleem tegen komen, dan proberen we soms ook de veroorzaker van het probleem tot de orde roepen voordat we de publiciteit zoeken. Soms kun je met onderhandeling het sneller resultaat boeken.'

Maar goed, nuance of niet, de conclusie van Grijsen is helder: Greenpeace steunt het MSC-keurmerk niet.'

Wat dan wel?

Maar ja, wat moet je als oceaanninnende visliefhebber dan? Grijsen geeft toe dat het nog best lastig is. 'Uiteindelijk is maar een klein percentage van wat te koop is echt te vertrouwen. Gekweekte vis met keurmerk is bijvoorbeeld niet per definitie een oplossing. Vaak worden vissen in kwekerijen gevoerd met jonge wilde vis. Ook liggen kwekerijen vaak half in zee, waardoor ziektes verspreid worden.'

'Ook het ASC-keurmerk voor kweekvis is geen garantie voor duurzame vis. Ze staan genetisch gemodificeerd voedsel toe voor de kweekvis, waarvan onduidelijk is wat de effecten zijn op mens en natuur. De gekweekte zalm met ASC label bijvoorbeeld heeft nog steeds veel wilde vis als voedsel nodig. Het ASC gebruikt op zijn beurt MSC vis als voedsel.

Greenpeace heeft wel een [visvangstwijzer](#) waarin staat welke lokale vis wel en niet te vertrouwen is. 'Maar ik geef meteen toe dat dit hulpmiddel niet heel laagdrempelig is.' Daarnaast is de visvangstwijzer uitsluitend voor Nederlandse situatie van toepassing. 'De wijzer laat zien dat duurzame lokale vis nauwelijks voor handen is'.

Niemandland

Grijsen ziet dan ook nog steeds grote problemen met zee en oceaan. 'In het grote plaatje zie je temperatuurstijging en daardoor verzuring van oceanen, plastic en nog altijd overbevissing. Als we minder zouden overbevissen en reservaten in de zee aanwijzen, wordt het systeem ook robuuster. Het ecosysteem is dan minder kwetsbaar voor andere bedreigingen als klimaatverandering en de plastic soep.' Maar van een oplossing van deze problemen is volgens Grijsen nog nauwelijks sprake. Hij schetst een beeld waarin touwtrekken en sjoemelen de norm is.

De zee is een soort niemandsland waar touwtrekken en sjoemelen de norm is

'Hiervoor hebben we veel meer internationale afspraken nodig. We werken nu al 10 jaar aan een internationaal oceanenverdrag. Gehoopt wordt nu dat deze wet in 2020 operationeel is, maar de vraag is of dat gaat lukken. Korte-termijn economische belangen krijgen toch vaak voorrang. En los daarvan. Je kunt wel wetten hebben, maar wie gaat het handhaven? De zee is toch een soort niemandsland. Er zijn wel regionale overleggen waarmee we over dit soort zaken proberen praten, maar die overleggen functioneren toch vooral als een overlegpost voor de verdeling van visbronnen. Bovendien is er in de internationale wateren ook veel illegale visvangst, waar slaven als vissers werken.'

Ook in de Noordzee kan het beter

'In Europa spelen dat soort zaken niet. Hier is de situatie de laatste jaren echt verbeterd, daar herstellen door betere visquota de visbestanden zich langzaam. Maar het systeem heeft een flinke klap gehad uit het verleden. De belangrijkste commerciële visbestanden zoals schol doen het goed. Maar de zee is meer dan een vissoort. Door decennialange intensieve sleepnetvisserij is het bodemleven beschadigd en het ecosysteem verarmd. Vroeger lag er bijvoorbeeld 20.000 km² oesterbanken in de Noordzee, dat is nu mede door visserij helemaal verdwenen. Eigenlijk zouden we de zee veel meer rust moeten geven om te kunnen herstellen.'

'Eigenlijk hebben we een substantieel gebied nodig, waar de zee gewoon met rust gelaten worden. Helaas is de politieke realiteit dat een meerderheid van de politiek steevast partij voor de vissers kiest. Je kunt wel gelijk hebben, maar gelijk krijgen is wat anders. Op dit moment wordt slechts 0,4% van de Noordzee echt volledig beschermd.'

Een vissersboot zet een net uit

Lichtpuntjes

Toch is Grijsen vooral positief over de toekomst. ‘De tijdsgeest is dat er steeds meer aandacht is voor dit probleem. Er zijn veel lichtpuntjes. Neem Obama, die vorig jaar het grootste zeereservaat ooit benoemde bij Hawaï. Dat gebied is [36 keer zo groot als Nederland](#) en dat is toch een heel mooi punt.’

Ook met het Oceaانverdrag ziet Grijsen het nog steeds hoopvol in. ‘We proberen bij Greenpeace vooral betrokken te zijn bij grote onderhandelingen die spelen op wereldschaal. De verlopen altijd stroperig en duren lang. Heel lang levert niets op. Maar als je een slag slaat, dan sla je ook meteen een grote slag. Nou ja, in elk geval op papier dan.’
